

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Ad Libros V. Decretalium Gregorii IX.

Huth, Adam

Augustæ Vindelicorum, 1732

26. De testamentis & ultimis voluntatibus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63433)

TITULUS XXVI.

De Testamentis & Ultimis Volun-
tibus.

Q. 1. *Quid & quotuplex sit testamentum?* *Resp.* 1. Propriè sumptum, & prout à Codicillis, legatis, donatione mortis causâ distinguuntur, est ultima voluntas directam hæredis institutionem continens. Factio testamenti quoad substantiam est juris naturalis & gentium, quoad modum & solennitates juris Civilis. Pichl, *b. r. n. 47*.

Resp. 2. Testamentum aliud est *soleenne* & *imperfectum*, quod habet omnes solennitates à jure requisitas; aliud *non soleenne*, dicitur etiam *privilegiatum*, quod nullas vel saltem non omnes solennitates habet, ex speciali tamen privilegio juris subsistit. Soleenne dividitur in scriptum & nuncupativum. *Scriptum* est, quo testator volens latere hæredem in scripto clauso voluntatem suam ultimam declarat cum debita subscriptione & signatione; manifestatio tamen hæredis non pugnat cum testamento scripto. *Nuncupativum* sive *apertum* est, quo testator absque scripto & subsignatione testium voce tantum hæredem coram testibus nuncupat. *§. fin. Inst. de ordin. testam.* Quamvis & hodie hæc delaratio solet scripto excipi, quin tamen desinat esse testamentum nuncupativum.

Q. 2. *Quanam sint solennitates ad testamentum requisita?* *Resp.* 1. Scriptum soleenne sequentes
exigit.

exigit. 1. Ut sit scriptum à testatore, vel ab alio
 ejus jussu, expresso & testatoris & hæredum no-
 mine; si testamentum ipse testator non scripserit,
 subscribere idem debet, aut si nesciat scribere te-
 stem ultra præscriptum numerum adhibere. §. 3.
Inst. de test. ordin. L. 21. C. h. t. 2. Ut adhibean-
 tur 7. testes idonei, rogati, simul animo & cor-
 pore præsentés. *L. 21. cit.* excluditur ratione
 inidoneitatis scemina. §. 6. *Inst. h. t. & L. 20. §. 7.*
qui testam. fac. poss. impubes. cit. L. furiosus,
 prodigus, cæcus, mutus, surdus. *cit. §. & L.*
 hæres. §. 10. *Inst. de testam. ordin.* non tamen Le-
 gatus. §. 11. *Inst. eod. domesticus testatoris*
 aut hæredis, id est, illi, quorum alter in alterius,
 vel qui ambo in tertii potestate sunt constituti.
 §. 10. *cit.* Lege jussus esse intestabilis. *Pirh. h. n. 3.*
 3. Ut & suum & testatoris nomen à testibus pro-
 pria manu subscribatur, aut loco nescientis scri-
 bere ab alio, qui tamen mentionem faciat alienæ
 subscriptionis; utque à singulis apponatur sigil-
 lum vel proprium vel alienum. §. 3. *Inst. de te-*
stam. ordin. L. 21. ff. qui test. fac. poss. L. 21. C.
h. t. 4. Ut totum hoc negotium peragatur uno
 eodémque loco & tempore, unóque contextu
LL. cit.

Resp. 2. Testamentum nuncupativum easdem
 requirit solennitates, exceptâ scripturâ & signa-
 turâ; sufficitque, si testator coram 7. testibus
 idoneis, rogatis, simul & eodem tempore præ-
 sentibus voluntatem suam ultimam circa hæredis
 institutionem, legata &c. ore tenus & articula-
 tim

tim declarat. *L. 26. C. h. t.* neque certa verborum forma in nominando hærede requiritur. *L. 15. C. h. t.* Si tamen testator non nominaret heredem, sed se ad schedam referret, in qua dicitur eum esse scriptum, non valeret testamentum. *L. 21. ff. qui test. fac. pos. L. 21. §. 5. L. 29. C. h. t.* Idem dicit Pichl. *h. n. 27. de testamento nuptio pativo*, quod quis facit ad interrogationem aliterius, præcisè dicendo *placet, volo, vel annuo capite.*

Q. 3. Quomodo solennitates ad testamentum requirantur? Resp. 1. Certum est testamentum solennitatibus à jure requisitis destitutum, factum in causas profanas, nec aliunde privilegiatum nullum esse in foro externo. *§. 7. in fin. Inst. quib. mod. testam. infirm. L. 21. C. h. t.* Notetur calus *L. 1. C. de fideicom.* 2. Probabilius est, pro foro interno valere testamentum ob defectum solennitatum imperfectum. Ratio, quia valet tale testamentum de jure naturæ, de jure positivo non probatur sufficienter ejus irritatio pro foro interno, ergo & de hoc valet. 3. Jus Civile requiritur 7. testes ad testamentum correctum non est pat Jus Canonicum in *cap. cum esses. 10. h. t.* ex regula communi tradi solitâ ad *c. 1. de N. O. N.* quod utrumque jus in suo foro sit observandum, quando Jus Can. & Civ. discrepant circa materiam profanam & peccatum non concernentem, adeòque dispositio Juris Can. procedit solum pro territorio temporali Papæ, possuntque se soli Clerici in factione testamenti extrahere.

territorium S. Pontificis accommodare Juri Can.
 nisi fortè & in horum testamentis aliud exigat
 consuetudo. Addit P. Engel *h. n. 14.* præsen-
 tiam Parochi & 2. vel 3. testium in *c. cum esses.*
 requisitam non esse de substantiâ, sed tantum de
 probatione Testamenti, ubi etiam rationes ejus
 legi poterunt. *n. 15.* non posse de Jure Canoni-
 co, de quo solo dubium ob *c. cum tibi. 13. h. t.*
 ultimam voluntatem in alterius arbitrium con-
 ferri.

Q. 4. In quibus testamentis solennitates interve-
 nire necesse non sit? *Resp.* Testamentum, quod,
 licet aliquas solennitates non habeat, ex privile-
 gio tamen & speciali Juris favore sustinetur, di-
 citurque ideo *non-solenne ac privilegiatum*, est
 septuplex. 1. *Testamentum pium* sive ad causas
 pias ex motivo supernaturali factum quo nomi-
 ne veniunt Ecclesiæ, Monasteria, Hospitalia, pau-
 peres, & teste Menochio causæ publicæ. Hoc
 nullas in utroque foro solennitates requirit, sed
 tenet, modò sufficienter, quomodocunque de-
 mum, etiam per solam scripturam aut nutum, de
 voluntate testatoris constet. *c. 7. & 10. de Con-*
stitut. c. 11. h. t. derogatum itaque quoad hoc est
 Juri Civili; cum humanæ Legis subtilitas non
 debeat impedire bonum animæ ac spirituale. Va-
 lent etiam pia legata in testamento alioqui ob de-
 fectum solennitatum invalido contenta; imo &
 legatum ad causas profanas in testamento pio,
 licet non solenni, quia accessorium sequitur prin-
 cipale, nisi illi specialiter derogetur. 2. *Testamen-*

Liber III.

K tum

tam militis in actuali expeditione, conflictu
 procinctu ad conflictum existentis & eorum,
 cum simili periculo vitæ castra sequuntur; quod
 itidem nullas requirit sollemnitates, sed sufficit
 quomocunque de illorum voluntate constat.
 §. 1. *Inst. de milit. test.* Ad testamentum militis
 in castris quidem degentis, sed extra conflictum
 duo saltem testes, non tamen qualitatibus ad
 testes Testamentarios requisitis instructi, sunt adhibendi.
Recess. Imper. de anno 1512. tit. de testam. milit.
 §. 2. Testamentum militis existentis in hybernis
 vel post impetratam missionem indiget sollemnitatibus
 communibus; quia nullibi privilegium aliquod tali
 conceditur. 3. *Testamentum inter liberos, aliósque in
 linea recta descendentes*; quod si sit *nuncupativum*, in utroque
 foro valet sine omnibus sollemnitatibus, modo interve-
 rint duo testes, vel alio modo constet de voluntate
 testatoris. *L. fin. C. famil. herisc. Auth. quæ sit
 sine. C. h. t.* si verò *scriptum*, illa hodie tantum
 scriptura valet, quæ habet conditiones expressas in
Nov. 107. c. 1. 4. *Testamentum Rusticorum*, quorum
 nomine veniunt non soli agricolæ, sed & cives, ac,
 juxta alios, Nobiles ruri degentes. Sunt isti ita
 privilegiati, ut sufficiant 5. testes, ubi scribere
 nesciverint ac non habuerint sigilla, requiratur
 testium subscriptio aut sigilli appositio. *L. fin. C. h. t.*
Recess. Imper. cit. 5. *Testamentum tempore pestis factum*;
 ad quod licet jure stricto necessarii sint 7. testes,
 successive saltem adhibendi, hodie tamen valet, etiam coram duobus

aut tribus factum. 6. *Testamentum oblatum prin-*
cipi, quod fit, dum testator vel oretenus coram
 Principe, illiusve deputato suam ultimam volun-
 tatem manifestat, vel eam libello supplici inser-
 tam Principi offert. *L. 19. C. h. r.* Nulla ad hoc so-
 lennitas requiritur, quia principis auctoritas loco
 omnium est. 7. *Testamentum ad acta factum vel*
judiciale: fit illud, quando testator ipse vel ore-
 tenus coram iudice ejusve deputatis testamentum
 facit, vel à se scriptum aut saltem subscriptum ju-
 dici vel ejus deputato offert, petens ut ad acta
 referatur. Valet etiam hoc absque omni solenni-
 tate, quia acta judicialia non minùs suppleant nu-
 merum & nomina testium, omnemque remo-
 vent falsitatis susceptionem, quàm auctoritas
 Principis. Perinde insuper est, sive iudex com-
 petens sit, sive non; quia factio testamenti est
 actus jurisdictionis voluntariæ, qui coram quo-
 vis iudice, & tam in, quàm extra territorium
 ipsius dicentis potest expediri.

Q. 5. *Quinam testamentum condere possint? Resp.*
 Omnes, qui specialiter non prohibentur. *L. 43.*
ff. de vulg. & pupill. substit. Prohibentur autem
 jure naturali infans, amens, ebrius. *Jure Civili*
 sturdus & mutus simul à nativitate. *§. 3. Inst. quib.*
non est permiss. impubes. *§. 1. Inst. cit.* prodigus,
 cui à iudice bonorum administratio interdicta. *§.*
2. Inst. cit. qui incestas nuptias scienter contraxit.
Nov. 12. c. 1. damnatus ob crimen famosum. *L.*
11. ff. qui test. fac. poss. Reus criminis læsæ Maj.
L. 20. ff. de accusat. deportatus aut bannitus ab Im-

peratore. *L. 8. §. 1. ff. qui test. sac. poss.* Fam. extra castrense & quasi castrense, ut ne-
dem de bonis adventitiis cum consensu
testari possit ad causas profanas. *Pr. Inst. non est permiss.* potest probabilius ad causas
etiam sine consensu patris, non obst. *c. per
sepult. in 6.* Prohibentur *Jure Canonico* seq. U-
rarius manifestus. *c. 2. de usur. in 6.* excommu-
catus, de quo in *c. 13. §. credentes. de heret.*
hostiliter persequitur, capit, vel pecuit S. S.
Cardinalem. *c. 5. de pæn. in 6.* Religiosus
emissa vota solennia vel publica. *c. 2. h. t.* ex-
tur casus *can. si qua mulier. 9. caus. 19. q. 3.*
ricus de redditibus beneficialibus superfluis,
8. 9. h. t. probabilius tamen & privilegio Pon-
cis & consuetudine induci potest, ut Clerici
& licite ad causas etiam profanas de his testentur.
Ratio, quia omni præcepto positivo per con-
tudinem & privilegium derogari potest, cum
go Clerici domini sint bonorum superfluum
non nisi præcepto Ecclesiæ de iis testari prohibe-
antur, contraria consuetudo potest introduci,
hodie in pluribus jam locis invaluit. Demum
gel *h. n. 4.* ait; testari prohibitos de jure Cri-
pias causas testamentum condere posse, arg.
13. §. 2. ff. de Testam. mil.

Q. 6. Qui possint aut debeant institui hæredes
Resp. 1. Hæredes possunt institui omnes, qui
prohibentur, Laici, Clerici, Religiosi, Com-
nitates, Monasteria, Congregationes &c. *Præ
Inst. & L. 31. ff. de hæred. instit.* Prohibentur

tem deportati. *L. 1. C. de hered. Instit. liberi per-*
duellium. L. 5. §. 1. C. ad Leg. Jul. Maj. Col-
legia illicita, Communitates Judaicæ &c. L. 8. C.
de hered. instit. & c. 13. §. credentes. & de heret.
percussores & persecutores Cardinalium. c. fin.
de pan. in 6. Ordines Religiosi bonorum tempo-
ralium incapaces. c. 3. §. ad hæc de V. S. in 6.
Constit. Soc. p. 6. c. 2. §. 12. legata tamen pia ta-
libus Ordinibus relinqui poterunt, non obst.
§. 24. Inst. de legat. de simpliciter indignis vid.
Schmalzgr. h. à n. 91. Filii naturales tantum, le-
gitimis præsentibus, scribi duntaxat possunt hæ-
redes in unica unciâ. L. 2. C. de natural. Spuriis,
juxta Jus Can. talibus, alimenta quidem necessa-
ria relinquenda sunt. c. 5. de eo, qui dux. in matr.
quam poll. ab ipsis tamen parentibus hæredes
scribi, vel iis ab intestato succedere non possunt.
Auth. licet. C. de natural.

Resp. 2. Potest vel unus hæres institui vel plu-
res, qui simpliciter instituti æquis partibus suc-
cedunt. §. 6. & seq. Inst. de hered. inst. ubi plura.
Potest etiam vel purè vel sub conditione institui.
conditio tamen impossibilis habetur pro non ad-
jecta; ex certo tempore vel ad certum tempus
nequit hæres institui. §. 9. & 10. Inst. cit.

Resp. 3. Hæredes institui debent, qui & ideo
hodie dicuntur necessarii, omnes liberi legitimi
(his præmortuis nepotes) sive moriente patre
sub ejus potestate constituti, sive emancipati, nisi
ex causis Nov. 115. c. 3. & 4. adsit quæpiam, quâ
nominatim filius exhæredetur. Etiam posthumi,

etiam ab ascendentibus adoptati. §. 1. *Inf. ex hared. liber.* Liberis aut nepotibus non exili-
tibus à filiis institui debent parentes, vel his
ficientibus ascendentes alii gradu propinquioribus.
L. 15. ff. de inoff. test. Nov. 115. pr. c. 4.
frater fratrem vel sororem reg. ob *L. 27. C. de
off. test.* nec maritus uxorem, vel contra,
alium consanguineum tenetur pro hærede
tuere. §. 1. *Inst. de hared. instit.*

Resp. 4. Hæredes etiam necessarij in totâ
stantiâ necessariò instituendi non sunt; hoc
nimis durum foret pro testatoribus: suffici-
linquere illis legitimam, quæ quanta sit, re-
seq. docet: *quatuor aut infra dant natis jura ma-
tem, semissem verò, fuerint si quinque,* vel
de hæreditatis aditione; ejusve repudiatione
deantur *Civilistæ.*

*Q. 7. Quinam esse possint & quomodo Executores
res testamentarii? Resp. 1.* Executores testame-
rum (quorum alii vocantur *Testamentarii,* quia
Testatore, alii *Legitimi,* quia à Lege seu Jure,
Dativi, quia à Magistratu seu judice constituti)
possunt esse non tantùm mares, sed etiam femi-
næ. c. 3. h. t. non tantùm majores, sed etiam mi-
nores 25. annis, modò 17. excefferint. *c. 1. §.
fin. de procurat. in 6.* non tantùm Laici, sed
Clerici, imò & Religiosi. *c. 17. & 19. h. t. c. 1.
eod. in 6.* hi tamen non absque licentiâ Superio-
ris, ut licitè procedant. *Schmalzgr. h. n. 199.*
FF. Minores nequidem cum licentiâ Superiorum
executores testamentorum esse possunt. *Clem. 1.
§. item*

§. item quod *ψ. cumque dicti. de V. S.* Nemo regulariter ad munus hoc *suscipiendum* cogi potest. arg. *c. 19. h. t.* Si testator ipse certum tempus non præscripsit, & hæres sive executor præviâ à iudice factâ monitione, saltem unâ, intra annum voluntatem ultimam non exequatur, eo elapso potestas exequendi, saltem quoad legata pia ad Episcopum devolvitur. *c. 3. h. t. Auth. hoc amplius. C. de fideicom.* ubi etiam, simulque in *c. 6. h. t.* pœna privationis rerum sibi à defuncto relictarum unâ cum fructibus statuitur in hæredem & executorem negligentem intra tempus à jure statutum exequi voluntatem ultimam.

Resp. 2. Executor voluntatem testatoris ultimam commutare non potest. *4 16. de for. comper. c. 3. h. t. Clem. 2. de Relig. dom. Trid. Sess. 22. c. 6. de ref.* potest tamen terminum executioni à testatore præfixum prævenire. arg. *L. 12. C. de fideicom.* potest etiam, si quid in genere pauperibus legatum, ipseque sit verè pauper, partem sibi ipsi applicare; quia in hoc exequitur voluntatem defuncti, & pariter ordinem charitatis observat. Ad commutandam itaque voluntatem ultimam necessaria est autoritas superioris, quam interponere posse in relictis ad causas pias S. Pontificem, patet ex *Clem. 2. cit.* supremum Principem in relictis ad causam profanam, ex *L. 4. ff. de admin. rer. ad civit. pertin.* Episcopum absque recurſu Romam commutare posse voluntates ultimas, præſente etiam justâ causâ, licet negent *Pira. h. n. 132. in fin. & alii.* affirmativa tamen

est communior & in praxi recepta ob cau-
ter hoc. 6. §. deinde. dist. 32. Trid. Sess. 22.
de ref.

Q. 8. Quot modis infirmetur testamentum?
1. Ruptione, dum personam testatoris in eodem
statu juridico permanente, vitium infirmatur
recte in ipsum testamentum incurrit, quod
agnatione posthumi. §. 1. §. posthumi Inst.
exhared. liber. adoptione vel arrogatione. §. 1.
quib. mod. test. infirm. junctâ L. 10. C. de ad-
Voluntate testatoris mutatâ, quæ qualis esse
beat, vid. Schmalzgr. h. n. 176. 2. Irritatio-
dum scil. vitium testamentum infirmans ac re-
vens directe afficit personam testatoris, quod
facto rite testamento patitur capitis dimini-
nem, reg. etiam minimam. §. 4. Inst. quib. ma-
test. infirm. L. 6. §. 5. & seq. ff. de Injust. rupt.
rit. test. non tamen irritatur testamentum
legitime factum per secutam Professionem.
tiones vid. apud Schmalzgr. h. n. 183. 3. Dis-
stitutione, quando vitium ex parte hæredis
pervenit non volentis scil. aut non potentis
re hæreditatem. 4. Rescissione, quando
ad quærelam inofficiosi testamenti illud
dit. vid. tit. Inst. & ff. de inoff. testam.

Q. 9. Quid de aliis speciebus ultima voluntatis
scil. Codicillo, Fideicommissio, Legatis, Donatio
mortis causâ dicendum? Resp. Ad primum 1. Co-
dicillus est ultima voluntas minus solennis
functi de eo, quod is post mortem de rebus
fieri vult absque directa hæredis institutione
que

quæ ultima verba *potissimum* à Testamento dif-
fert. 2. Requirit præsentiam 5. testium; actûs
unitatem; si Codicillus scriptus sit, subscriptio-
nem testium. *L. fin. §. fin. C. de Codicill.* testis
etiam fœmina hic esse potest. *L. 20. §. 6. ff. qui
test. fac. poss.* 3. Potest fieri vel scripto vel voce.
L. fin. cit. vel testato, id est, ante aut post con-
ditum testamentum; priori casu per subsequens
testamentum confirmatur vel revocatur; poste-
riori fit in ordine ad explicandum, addendum,
supplendum. Vel intestato. *§. 1. inst. de Codicill.*
Imo & subsidiariè, adjectâ testamento clausulâ
codicillari. *L. 20. §. 1. ff. qui test. fac. poss. &c.*

Resp. ad secundum. 1. Substitutio in genere
est unius vel plurium in locum alterius vel alio-
rum in ultima voluntate vocatio. Est alia *directa*,
alia *indirecta*. *Directa* est, quâ substitutus hære-
ditatem immediatè & sine ministerio hæredis à
testatore ipso consequitur, dicente v. g. testatore.
hæres meus erit Mavius, si verò Mavius non erit
(quia fortè non volet, aut non poterit, quod
perinde est. *L. 4. pr. ff. de vulg. substit.*) *Cajus sit*
hæres meus. Hæc dividitur in *vulgarem*, *pupillarem*,
exemplarem, quibus additur *reciproca* & *compen-*
diosa. 2. Substitutio *indirecta* est, quæ etiam
fideicommissaria dicitur, quâ substitutus hæredi-
tatem non immediatè consequitur ab ipso testa-
tore, sed mediatè, hærede istam, vel ejus medie-
tatem, aut tertiam partem restituere rogato. 3. Si
hæres gravatur seu obligatur à testatore totam
hæreditatem restituere alteri, dicitur hæc substiti-

tutio indirecta *fideicommissum universale*, si rem vel potius rem certam. *fideicommissum particulare*, quod cum *legato* hodie est exæquatum, is, qui ita jubetur restituere, vocatur *hæres fiduciarius*; cui restitutio faciendâ, *fideicommissaria*.

4. Hæres fiduciarius *fideicommissario*, sive heredi per *fideicommissum universale* substituto non tenetur restituere omnia, sed potest sibi detrahere quartam partem bonorum testatoris (dicitur etiam *Trebellianicam* à *Trebellio* Consule Romano & à *S. C.* sub ipso facto) quæ tempore *restitutionis* faciendæ deductis funeralibus & ære alieno restitua sunt. §. 5. *Inst. de fideicom. hered.* 5. Hæres quartam *Trebellianicam* hæres necessarius, v. g. filius *fideicommissio* *universali* gravatus unâ cum legitima deducere potest. *c. Raynaldus 16. C. Raynaldus 18. h. t.*

Resp. ad tertium 1. Legatum *adivè* est ultima voluntas, quâ defunctus rem singularem alicui liberaliter relinquit ab hærede præstandam, sed quoad *possessionem*, quam propria autoritate legatarius sub pœna amissionis legati nequit capere. *L. 1. §. 2. ff. quod legator. L. 5. C. de Legat.*

2. Legare omnes possunt, qui condere testamentum, est certa. 3. Legari res omnes possunt, quæ sunt in commercio. §. 4. *Inst. de Legat.* ipsa etiam res hæredis. §. *cit.* Imo & res aliena, modo sciverit defunctus, esse alienam. *ibid.* si nescivit, non valet legatum. *ibid.* & *L. 67. §. 2. de Legat. 2.* nisi personæ conjunctæ relictum. *L. 1. C. de Legat.* aut piæ causæ, arg. *L. 38. pr. ff. de fideicom.*

*deicom. libert. vel purè vel sub conditione legata fieri possunt; de conditionatis vide Wiestn. h.t. n. 140. Res una pluribus legari potest, ubi si omnes acceptent, legatum inter ipsos est dividendum. §. 8. Inst. de legat. si unus deficiat, & conjunctim res legata, collegatario conjuncto accrescit §. 2. cit. plura eod. tit. 4. Relinquitur legata possunt omnibus, qui possunt esse hæredes, sed non solis, cum incapaces hæreditatis, legati tamen non sint incapaces, v. g. Professi S. I. & Coadjutores formati, FF. Minores &c. 5. Infirmitate legata ademptione & translatione. Inst. tit. de adempt. & transl. legat. 6. Si quis ultra dodrantem bonorum legaverit, hæres potest quartam partem bonorum tempore mortis reperiendorum detrahere & sibi retinere, quod est beneficium *Legis Falcidiae*, ita dictæ ab ejus auctoritate Cajo Falcidio Trib. pleb. ipsa pars quartâ dicitur Falcidia; quæ priusquam detrahatur, deducendum est omne æs alienum defuncti, expensæ funeris, & legata privilegiata. §. fin. Inst. de Lege Falcid. Demum casus, ubi cesset Falcidia, vide apud Civilistas.*

Resp. ad quartum 1. Donatio mortis causâ quid sit, dictum est supra ad *tit. de donat.* 2. Ibid. quoniam mortis causâ donare possint. 3. Res omnes, quæ legari, donari etiam mortis causâ possunt, arg. §. 1. *Inst. de donat.* 4. Forma donationis hujus desumitur à requisitis, quorum plura enumerat Lauterb. ff. de mort. caus. donat. &c.

TITU-